

Margarita Feizaka

# Gentrifikācija un kultūras patēriņš sociālās distancēšanās laikmetā

*Gentrification and cultural consumption  
in the era of social distancing*

## Abstract

The aim of the study is to find out what changes have taken place in the neighbourhoods of Riga with regard to the concept of gentrification and how the consumption of culture has altered due to the Covid-19 crisis and social distancing. The socialization of the population is an integral part of cultural consumption, thus, the restrictions requiring social distancing are a challenge for the development of the theory of gentrification and the discourse of cultural consumption. The study was conducted using a qualitative research method – in-depth, semi-structured interviews. The results of the study reveal that restrictions imposing social distancing contributed to changes in the composition of the population and cultural consumption in the gentrified neighbourhoods of Riga. Likewise, it was found that although restrictions demanding social distancing had a negative impact on those involved in cultural consumption activities, the experiences of the individuals representing creative class tend to both overlap and differ significantly.

**Keywords:** gentrification, cultural consumption, creative class.

## Ievads

Gentrifikācija ir nozīmīgs un plaši pētīts process pilsētu ģeogrāfijā. Izpētes pirmsākumi saistās ar pārmaiņām iedzīvotāju sociālajā struktūrā Ziemeļamerikas un Lielbritānijas lielajās pilsētās 20. gadsimta vidū

[Lees 2016: 208; Lees, Phillips 2018: 2]. Mūsdienās pētnieki ir vienoti, ka ģentifikācija ir globāls un daudzveidīgs process pilsētu pārveidē, bet lokāli procesa izpausmes ir cieši saistītas ar demogrāfiskiem, sociālekonomiskiem, politiskiem un kultūras aspektiem izpētes teritorijā [Lees 2019: 11]. Mūsdienās ģentifikācija ir ne tikai ekonomisks, bet arī emocionāls process [Florida 2017: 67], līdz ar to radošu un kulturālu kopienu un apkaimju nozīme pilsētvidē un plānošanā arvien palielinās. Radošo profesiju pārstāvju un kultūras patēriņa (*cultural consumption*) saistība ar ģentifikācijas procesu mūsdienās plaši tiek pētīta gan rietumvalstīs [Ley 2003: 2536; Peck 2005: 740], gan arī postsociālisma zemēs [Bader, Bialluch 2009: 94; Gorczynska 2017: 1100]. Ģentifikācijas pazīmēm atbilstošās apkaimes visā pasaulē arvien biežāk tiek saistītas ar atsevišķām kopienām un iedzīvotāju grupām (bohēmiski radošie kvartāli, *China Town* u. c.), līdz ar to kultūras patēriņš ir kļuvis par svarīgu aspektu ģentifikācijas izpētē.

Iedzīvotāju socializēšanās ir neatņemama kultūras patēriņa sastāvdaļa, tāpēc sociālās distancēšanās ierobežojumi ir izaicinājums ģentifikācijas teorijas un kultūras patēriņa diskursa turpmākai attīstībai. Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kādas izmaiņas ir notikušas ģentifikācijas jēdzienam atbilstošajās Rīgas apkaimēs un kā ir mainījies kultūras patēriņš Covid-19 krīzes un sociālās distancēšanās ietekmē. Iepriekš veiktie pētījumi [Kairjaka 2019a: 40; Kairjaka 2019b: 150] parāda, ka ģentifikācija Rīgā ir sākuša stadijā un tā skar tādas iekšpilsētas apkaimes kā Āgenskalns, Centrs, Brasa un Avoti, atsevišķas iezīmes parādās arī Maskavas forštatē.

Ģentifikācijas izpētē arvien vairāk pieaug kvalitatīvo metožu nozīme, kas ļauj padziļinātāk pētīt visus procesa aspektus. Pētījumā tika apskatīti Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) brīvpieejas dati, kas atspoguļo sociālekonomiskos rādītājus Covid-19 ietekmē. Tāpat pētījumā tika veiktas padziļinātas, daļēji strukturētas intervijas, kas ir pētījuma galvenais materiāls. Kopumā tika intervētas četras personas, kas ir radošās industrijas darbinieki: viens mūziķis, viena dziedātāja un divi radošo kvartālu – Kalnciema kvartāla un Tallinas ielas kvartāla – pārstāvji.

## **1. Radošo profesiju pārstāvju pieredzes un viedokļi par sociālās distancēšanās ierobežojumu ietekmi uz kultūras patēriņu**

Pētījumā tika aplūkoti Latvijas Republikas CSP apkopotie statistikas dati par darbiniekiem Covid-19 skartajās nozarēs. Tie parāda, ka laika posmā no 2020. gada februāra līdz augustam bezdarbnieku skaits Latvijā ir audzis par 12,4 tūkstošiem [CSP 2020a]. Tāpat statistikas dati atklāj, ka pirmajās dienās, kopš uzņēmumiem bija iespēja pieteikt darbiniekus dīkstāves pabalstam, 12% pieteicēju pārstāvēja mākslas, mūzikas un atpūtas nozari. Analizējot pabalstus saņēmušo darbinieku skaitu, redzams, ka mākslas, mūzikas un atpūtas nozares pārstāvju īpatsvars ir 10% [CSP 2020b].

Lai gūtu plašāku ieskatu radošās industrijas darbībā sociālās distancēšanās ierobežojumu kontekstā, pētījumā tika veiktas četras padziļinātas, daļēji strukturētas intervijas ar radošās industrijas darbiniekiem.

Raksturojot savu darbību pirms sociālās distancēšanās ierobežojumu ieviešanas (intervētās personas uz šo laiku atsaucas kā uz “miera laikiem”), visas intervētās personas atzina, ka viņu darbs ir vairāk sezonāls. Ziema un agrais pavasaris ir kluss periods, kad mūziķiem pārsvarā ir atsevišķi koncerti banketos, korporatīvos pasākumos, ballēs. Arī Kalnciema kvartālā ziemā pārsvarā tiek izīrētas telpas korporatīviem pasākumiem un lekcijām, Tallinas ielas kvartālā daudzās telpās nav pieejama apkure, līdz ar to aktivitātes ir ierobežotas. Savukārt vasaras gan mūziķiem, gan radošajiem kvartāļiem ir ļoti aktīvs laiks, pat ar vairākiem pasākumiem dienā.

Stāstot par notikumu attīstību pēc ārkārtas situācijas izsludināšanas, Kalnciema kvartāla projektu vadītāja atzīst, ka tika pieņemts lēmums uzsākt jaunu biznesu – ēdienu piegādi, apvienojoties ar Āgenskalna tirgu un citiem partneriem, kas ierobežojumu dēļ zaudēja iespēju piegādāt pārtiku restorāniem. Šāds solis izrādījās veiksmīgs. Savukārt Tallinas ielas kvartāla kurators atzīst: lai gan bija iespēja turpināt bāru un kafejnīcu darbību kvartālā, tika pieņemts lēmums būt atbildīgiem un pārtraukt kvartāla darbību. Covid-19 krīzes ietekmē kvartāla īpašnieki saprata, cik nestabils ir izklaides industrijas bizness, tāpēc tika pieņemts lēmums turpināt autoservisa darbību Tallinas ielas kvartālā, jo sociālās distancēšanās

ierobežojumi neietekmēja tā darbību. Intervētais mūziķis atklāj, ka visa viņa darbība uzreiz apstājās un koncerti tika gan atcelti, gan pārcelti. Savukārt dziedātāja, uzsverot, ka dziedāšana nav viņas pamatdarbs, stāsta, ka visi pasākumi, kas tika plānoti vasarā – galvenokārt pilsētas svētki un citi āra pasākumi –, uzreiz netika atcelti, atteikumi sāka parādīties jau vēlā pavasarī. Abiem mūziķiem pavasarī bija pavisam jauna pieredze – koncertēšana, ievērojot sociālās distancēšanās prasības. Intervētajam mūziķim tie bija koncerti tiešsaistē, savukārt dziedātājai arī autorkoncerts. Intervētais mūziķis atklāj, ka lēmumu par tiešsaistes koncerta organizēšanu veicināja finansiāli apsvērumi, piebilstot, ka *attiecībā uz pasākumiem ir "Dzīvnieku fermas" sajūta – vieni var ignorēt noteikumus, bet citiem tie ir jāievēro* (vīrietis, 26, mūziķis).

Abi mūziķi uzskata, ka tiešsaistes koncerta koncepts nav ilgtspējīgs, jo cilvēkiem ātri apnīk visu darīt tiešsaistē un nekas nespēj aizstāt īstu koncertu dzīvē.

Atminoties jūniju, kad sociālās distancēšanās ierobežojumi tika mīkstināti, intervētā dziedātāja atzīst, ka vasaras sākumā pēkšņi atkal sāka parādīties koncertēšanas piedāvājumi. Dziedātāja kopā ar kolēģiem organizēja kādu koncertu ārtelpā, par kuru bija negaidīti liela cilvēku interese un atsaucība. Viņa atzīst, ka emocionālā un sajūtu līmenī šis bija īpašs pasākums, kas lieliski parādīja, cik ļoti cilvēki bija noilgojušies pēc klātienas pasākumiem.

*Aktieri un mūziķi šajā visā cieta visvairāk, jo tur citu cilvēku klātbūtne ir vissvarīgākā – mēs dodam un saņemam vienlaicīgi.* (Sieviete, 26, dziedātāja)

Savukārt intervētais mūziķis uzsver: neskatoties uz to, ka pasākumi notiek ārtelpā, distancēšanās ierobežojumi bieži vien tiek pārkāpti. Uz to norādīja arī intervētā dziedātāja. Tallinas ielas kvartāla kurators stāsta par līdzīgu pieredzi – pēc sociālās distancēšanās ierobežojumu mīkstināšanas skaidri varēja redzēt, ka iedzīvotāji ir ilgojušies pēc socializēšanās, kultūras patēriņa un pasākumiem. Kurators uzsver: lai gan kvartālā tika ieviesta ieejas maksa, iedzīvotāju interese ir ļoti liela un ir redzams, ka Tallinas ielas kvartāls nav zaudējis aktualitāti iedzīvotāju vidū. Kalnciema kvartāla projektu vadītāja atklāj, ka, ierobežojumiem mīkstinoties, tika izveidots jauns

kultūras pasākumu koncepts, kas, pretēji iepriekšējai pieredzei, ir tendēts uz kvalitāti, nevis apmeklētāju skaitu. Koncerti kļuva par maksas pakalpojumu. Taču Kalnciema kvartāla pieredze atšķiras no citās intervijās minētā – tika gaidīts, ka cilvēki būs sailgojušies pēc koncertiem un izrādīs lielu interesi, taču tā nebija.

Abu radošo kvartālu pieredzes atšķiras arī pielāgošanās ziņā. Kalnciema kvartāla pārstāve min, ka pielāgoties jaunajai realitātei bija sarežģīti un sākumā likās, ka tas vispār nebūs iespējams, bet Tallinas ielas kvartāla kurators norāda, ka, pateicoties ieejas maksas ieviešanai, tas esot bijis viegli.

*Organizatoriem ir ļoti grūti, jo noteikumus katrs interpretē pa savam – kas tad īsti ir tie divi metri? (Kalnciema kvartāla projektu vadītāja)*

Tallinas ielas kvartāla kurators norāda, ka ieejas maksas ieviešana ir ietekmējusi kvartāla auditoriju – 2020. gada vasarā kvartālu galvenokārt apmeklēja cilvēki, kas vēlējās satikt draugus un socializēties, savukārt kvartāla piedāvātā kultūras programma šos cilvēkus interesēja mazāk. Kurators atzīst, ka ieejas maksas ieviešana nebija viegls lēmums, taču tas nāca par labu – Tallinas ielas kvartālu sāka apmeklēt kulturālāki un pieklājīgāki cilvēki, kā arī tika atrisinātas vairākas citas kvartāla problēmas.

*Mēs neesam apzināti mēģinājuši mainīt auditoriju, bet, tai mainoties, tā ir kļuvusi mazāk prasīga pēc mākslas un kultūras. Es daudz domāju, kā lai radošie nopelna no ģentrifikācijas, un man nav atbildes. Tas vienkārši notiek. Un tad, kad tas notiek, ja to nedara apzināti, tad tur pat nekas daudz nav jādara. Tas vienkārši notiek. Cilvēki paši nāk un paši rada mītu par to vietu. (Tallinas ielas kvartāla kurators)*

Domājot par radošo pasākumu nākotni sociālās distancēšanās kontekstā, gan Kalnciema kvartāla projektu vadītāja, gan arī Tallinas ielas kvartāla kurators uzsver, ka ieguvēji būs tie, kam ir pieejamas plašas ārtelpas, kur var nodrošināt distancēšanos. Kalnciema kvartāla pārstāve min, ka ir nepieciešamas jaunas kultūras formas, ko iedzīvotāji nav redzējuši un kas atbilstu sociālās distancēšanās prasībām. Vasarā šāds jauna koncepta pasākums notika Āgenskalna tirgus teritorijā un izrādījās ļoti veiksmīgs.

Savukārt abi intervētie mūzikas industrijas pārstāvji atzina, ka nespēj iedomāties, kāda būs situācija, ja atkal tiks ieviesti stingri distancēšanās

ierobežojumi. Intervētā dziedātāja šobrīd dzīvo ar domu, ka nekas tāds vairs nebūs jāpiedzīvo. Savukārt mūziķis zina, ka vienā brīdī viss atkal būs slikti, taču nevar iedomāties, kā tiks tam pāri. Dziedātāja uzsver, ka, viņasprāt, cilvēki vairs neievēros ierobežojumus, parādīsies pretreakcija. Cilvēki ir noguruši no ikdienas dzīves tiešsaistē.

*Radošā dzīve tomēr ļauj atslēgties no ikdienas rutīnas, online tas neies cauri. (Sieviete, 26, dziedātāja)*

Abi mūzikas industrijas pārstāvji atzina, ka mūziķi ir ievērojami cietuši sociālās distancēšanās ierobežojumu dēļ. Šī krīze atklāja, cik daudzi mūziķi dzīvo bez iekrājumiem. Iepriekš daudzi radošo profesiju pārstāvji dzīvoja tādās Rīgas apkaimēs kā Āgenskalns, Centrs un Brasa, bet pavasarī liela daļa bija spiesti pamest īres dzīvokļus iepriekš minētajās apkārtnēs un doties uz mazāk pievilcīgām apkaimēm vai ārpus Rīgas. Intervētās personas atzina, ka viņiem ir zināmi gadījumi, kad mūziķim neizdevās vienoties par zemāku īres maksu, taču, viņam izvācoties, dzīvokļa īres sludinājumā tika piedāvāta zemāka cena par to, ko iepriekš maksājis šis mūziķis. Tāpat intervētie mūzikas industrijas pārstāvji norāda, ka ir mūziķi, kas sāka meklēt papildu ienākumu avotus, piemēram, kļuva par ēdienu piegādes kurjeriem. Intervētais mūziķis atzīst, ka ir mūziķi, kam bija daudz koncertu, jo tie esot ievērojami pazeminājuši cenu.

*Zīnu grupas, kas nosita savu cenu pat sešas reizes. Sešas! Tas ir vājprāts. Es biju par to, ka es nenosītu savu cenu. Es labāk nekoncertēju nekā knapiņos. (Vīrietis, 26, mūziķis)*

Intervētais mūziķis uzsvēra, ka lielas grūtības izjūt arī tehniskās kompānijas, kas nodrošina skatuves aparātūru. Tāpat viņš atzina, ka šobrīd piekrīt tādiem koncertiem, ko “miera laikos” nekad nespēlētu. Tikmēr dziedātāja uzsver, ka ir ļoti grūti dzīvot neziņā par nākotni, īpaši radošiem cilvēkiem.

## **2. Jaunās realitātes ietekme uz ģentrikācijas jēdzienam atbilstošajām apkaimēm un kultūras patēriņu**

Pētījuma rezultāti atklāj, ka radošo profesiju pārstāvju pieredzes sociālās distancēšanās laikā mēdz gan sakrist, gan arī ievērojami atšķirties.

Interviju laikā tika noskaidrots, ka radošie kvartāli, kas atrodas ģentrifikācijas jēdzienam atbilstošajās apkaimēs – Āgenskalnā un Brasā –, pārtrauca savu darbību klātienē. Arī mūzikas industrijas pārstāvju aktivitātes apstājās. Daļa radošo profesiju pārstāvju pievērsās citām peļņas iespējām, piemēram, piegādes biznesam. Citi savukārt mēģināja turpināt radošo darbību tiešsaistē. Daļa radošo industriju darbinieku, kas iepriekš dzīvoja ģentrifikācijai raksturīgajās apkaimēs, mainīja dzīvesvietu. Ierobežojumiem mīkstinoties, ne visi piedzīvoja vienādu atgriešanos klātienē ikdienā. Tallinas kvartāls un intervētā dziedātāja tiešām spēja novērtēt, ka cilvēki ir izslāpuši pēc kultūras patēriņa, turpretim Kalnciema kvartāla pārstāvis un intervētais mūziķis pieredzēja citādāku notikumu attīstību. Neskatoties uz to, ka pēc ierobežojumu mīkstināšanas radošo profesiju pārstāvjiem radās iespēja atjaunot savu darbību klātienē, liela daļa vēl nav pārcietuši pavasara notikumu sekas. Visas intervētās personas atzina, ka ilgtermiņā ieguvēji būs tie, kam ir pieejamas plašas āra telpas. Tāpat intervētās personas ir vienprātis, ka ilgtermiņā tiešsaistes pasākumi nav efektīvi.

Ņemot vērā to, ka pētījums tika veikts 5–6 mēnešus pēc sociālās distancēšanās ierobežojumu ieviešanas, tas parāda, kā radošo profesiju pārstāvji un kultūras patēriņa industrija ģentrifikācijai atbilstošajās apkaimēs spēja pielāgoties pēkšņām izmaiņām, ko sekmēja iepriekš neparedzami ārējie faktori.

Lai novērtētu sociālās distancēšanās ierobežojumu ietekmi uz ģentrifikācijas, pilsētvides un kultūras patēriņa attīstību ilgtermiņā, ir nepieciešami turpmāki padziļināti pētījumi, lietojot kvantitatīvās metodes un statistikas datus. Iepriekšējos pētījumos [*Kairjaka 2019a: 28; Kairjaka 2019b: 147*] ģentrifikācijai atbilstošās apkaimes Rīgā tika identificētas, analizējot 2011. gada tautas skaitīšanas datus, kā arī izmantojot kvalitatīvās izpētes metodes. Iepriekšējos pētījumos tika paredzēts, ka 2021. gada tautas skaitīšanas dati uzrādīs ģentrifikācijas intensitāti Rīgas apkaimēs un sniegs empīrisku pamatojumu ģentrifikācijas procesa attīstībai. Taču šī pētījuma rezultāti parādīja, ka ģentrifikācijas jēdzienam atbilstošās apkaimes Rīgā 2020. gadā piedzīvoja izmaiņas gan kultūras patēriņa, gan arī iedzīvotāju sastāva ziņā – kultūras kvartāli bija spiesti uz laiku apturēt savu darbību klātienē un daļa radošo profesiju pārstāvju mainīja dzīvesvietu.

Saskaņā ar ģentrifikācijas viļņu hronoloģiju [*Hackworth, Smith 2001: 467*] pilsētattīstības posms, kurā iedzīvotāji pamet ģentrifikācijas jēdzienam atbilstošās apkaimes, kas notiek ekonomiskās recesijas dēļ, tiek dēvēts par deģentrifikāciju. Taču deģentrifikācija notiek pilsētās un apkaimēs, kur ģentrifikācijas process jau ir nostabilizējies. Rīgā savukārt tā ir tikai attīstības sākumposmā. Vai sociālās distancēšanās ierobežojumi, kas tika ieviesti 2020. gada pavasarī, var sekmēt deģentrifikāciju pilsētā un apkaimēs, kur, pēc Rietumu modeļa, ģentrifikācija ir tikai sākumposmā?

## Secinājumi

Pētījuma mērķis ir sasniegts – lietojot kvalitatīvās izpētes metodes, tika noskaidrots, kādas izmaiņas ir notikušas ģentrifikācijas jēdzienam atbilstošajās Rīgas apkaimēs un kā ir mainījusies kultūras patēriņš Covid-19 krīzes un sociālās distancēšanās ietekmē. Pētījuma rezultāti parāda, ka sociālās distancēšanās ierobežojumi veicināja iedzīvotāju sastāva un kultūras patēriņa izmaiņas ģentrificētajās Rīgas apkaimēs.

Interviju dalībnieki uzsvēra, ka aktivitātes, kas atbilst kultūras patēriņa definīcijai, ilgtermiņā nespēs pastāvēt attālinātā formātā – 2020. gada pieredze rāda, ka iedzīvotājiem ātri vien zūd interese. Tāpat interviju dalībnieki pauda viedokli, ka, ierobežojumiem saglabājoties, ieguvēji būs tie organizatori, kam ir pieejamas plašas āra telpas. Tā kā kultūras patēriņš balstās uz iedzīvotāju socializēšanos, sociālās distancēšanās ierobežojumi ir izaicinājums turpmākai ģentrifikācijas teorijas un kultūras patēriņa diskursa attīstībai.

Tā kā detalizēti statistikas dati par iedzīvotāju sastāvu un tā izmaiņām par attiecīgo periodu pētījuma brīdī nav pieejami, ir nepieciešami turpmāki pētījumi ilgākā laika posmā, lai izvērtētu pilsētvides un ģentrificētu apkaimju izmaiņas, lietojot kvantitatīvas izpētes metodes. Šis pētījums parāda, kā kultūras patēriņa industrija ģentrifikācijai atbilstošajās apkaimēs un radošo profesiju pārstāvji spēja pielāgoties pēkšņām izmaiņām, ko sekmēja iepriekš neparedzami ārējie faktori. Pētījuma rezultāti sniedz pieņemamu ģentrifikācijas teorijai un kultūras patēriņa diskursam postsociālais pilsētās, tie var tikt izmantoti pilsētplānošanā, pilsētu un atsevišķu



apkaimju socioloģiskajā izpētē, Covid-19 krīzes seku analīzei, kā arī ģentrikācijas jēdzienam atbilstošo Rīgas apkaimju attīstības plānošanai.

**Pateicība.** Raksts tapis ar projekta “DemoMig” atbalstu, projekta Nr. VPP-IZM-2018/1-0015.

## Izmantotā literatūra

1. Bader, I., Bialluch, M. (2008). Gentrification and the Creative Class in Berlin-Kreuzberg. In: *Whose Urban Renaissance? An International Comparison of Urban Regeneration Strategies*. L. Porter, K. Shaw (eds.). London, Routledge, pp. 93-103.
2. CSP. (2020a). Bezdarba līmenis 2020. gada augustā. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/Statistika/Covid19/bezdarba-limenes-2020-gada-julija> (skatīts 01.10.2020.)
3. CSP. (2020b). Darbinieki Covid-19 visvairāk skartajās nozarēs. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/covid19/darbinieki-visvairak-covid-19-skartajas-nozares> (skatīts 01.10.2020.)
4. Florida, R. (2017). *The New Urban Crisis: How our cities are increasing inequality, deepening segregation, and failing the middle class - and what we can do about it*. New York, Basic Books.
5. Gainza, X. (2017). Culture-led Neighbourhood Transformations Beyond the Revitalisation/Gentrification Dichotomy. In: *Urban Studies*, No. 54 (4), pp. 953-970.
6. Gorczyńska, M. (2017). Gentrifiers in the Post-Socialist City? A Critical Reflection on the Dynamics of the Middle- and Upper-Class Professional Groups in Warsaw. In: *Environment and Planning A*, No. 49 (5), pp. 1099-1121.
7. Hackworth, J., Smith, N. (2001). The Changing State of Gentrification. In: *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, No. 92 (4), pp. 464-477.
8. Kairjaka, M. (2019a). *Ģentrikācijas iezīmes Āgenskalna apkaimē*. Maģistra darbs. Rīga: Latvijas Universitāte.
9. Kairjaka, M. (2019b). Diversity of gentrification in the inner cities of Riga and Prague – the case of Āgenskalns and Holešovice. In: *Folia Geographica*, No. 16, pp. 145-152.

10. Lees, L. (2003). Super-gentrification: The Case of Brooklyn Heights, New York City. In: *Urban Studies*, No. 40 (12), pp. 2487-2509.
11. Lees, L. (2016). Gentrification, Race, and Ethnicity: Towards a Global Research Agenda? In: *City & Community*, No. 15, pp. 208-214.
12. Lees, L., Phillips, M. (2018). *Handbook of Gentrification Studies*. Cheltenham, Elgar.
13. Lees, L. (2019). Planetary Gentrification and Urban (re) Development. In: *Urban Development Issues*, No. 61 (1), pp. 5-13.
14. Ley, D. (2003). Artists, Aestheticisation and the Field of Gentrification. In: *Urban Studies*, No. 40 (12), pp. 2527-2544.
15. Peck, J. (2005). Struggling with the Creative Class. In: *International Journal of Urban and Regional Research*, No. 29 (4), pp. 740-770.